

Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju

1. del

*»Ne želimo oblikovati koalicije držav, ampak skupnost ljudi.«
(Jean Monnet)¹*

Medobčinska pobratenja

Pobratenja omogočajo uporabno ogrodje, v okviru katerega se krepijo odnosi med partnerskimi mesti različnih držav. Čeprav to ni edini kanal za sodelovanje na nadnacionalni ravni, je njegova prednost v kombinaciji prijateljskih stikov z izredno različnimi oblikami izmenjav. Skupna izkušnja evropskih standardov ustvarja večje medsebojno razumevanje in strpnost do drugih. Nadnacionalno sodelovanje med lokalnimi skupnostmi pa je poglaviti dejavnik za krepitev miru, stabilnosti in demokracije. V Evropi se je po drugi svetovni vojni močno razvil koncept pobratenja lokalnih občin kot način premagovanja krivic iz preteklosti med sosednjimi državami, zblíževanja ljudi in krepitve medsebojnih vezi.

Danes pobratenja² združujejo občine po vsej Evropi in povezujejo njihove prebivalce v

- 1 Zamisel o združenju Evropske unije je bila prvič izrečena 9. maja 1950 v govoru francoskega zunanjega ministra Roberta Schumana, v okviru predloga o uskladitvi obnovitvenega procesa premogovne in jeklarske industrije Francije in Nemčije, v smislu povezovanja premogovništva in jeklarske industrije Zahodne Evrope. V t. i. Evropski deklaraciji je bilo poudarjeno, da je združena Evropa, ki bo temeljila na solidarnosti, osnovna in bistvena predpostavka za zagotavljanje svetovnega miru. Poziv h gospodarski in politični integraciji ni bil namenjen samo Nemčiji in Franciji, temveč tudi vsem drugim evropskim državam. Avtor zamisli je bil Jean Monnet, »oče Evrope«.
- 2 Za uspešno pobratenje je potrebno skrbno opredeliti program izmenjav. Najpogostejše so na izobraževalnem, kulturnem in športnem področju. Narašča pa število aktivnosti v manj tradicionalnih smereh, kar dokazuje, da je v koncept pobratenja možno vključiti veliko inovativnih projektov kot odziv na družbene spremembe in razvoj mednarodnih odnosov. Spremembe na globalni ravni prinašajo rastočo decentralizacijo, ki se odraža v mnogih novih pravicah in dolžnostih lokalnih oblasti na različnih področjih. Tudi pobratenja morajo ostati v koraku s časom in po potrebi dobiti svež zagon. Ob tradicionalnih vsebinah se tako zmeraj bolj uveljavlja drugačen pristop, ki je bolj osredotočen na t. i. »know-how« dejavnosti, še posebej na socialnem in ekonomskem področju (npr. uporaba novih tehnologij, zaščita okolja, boj proti brezposelnosti, preprečevanja kriminala, dejavnosti mladih, varstvo otrok, urbano planiranje, ...). Iskanje rešitev za omenjene probleme, primerjava izkušenj in razprava omogočajo širši vpogled v ta vprašanja in učinkovitejše iskanje rešitev zanje. →

tesno prepleteno mrežo. Do sedaj je skoraj 13.000 občin v Evropski uniji,³ vključno z novimi državami članicami, sklenilo dogovore o pobratenju. Tako predstavljajo pomembno orodje pri vzpodbujanju evropske identitete na lokalni ravni, to je na ravni, ki je najbližje evropskim prebivalcem. Pobratenja dajejo možnost odkriti več o vsakdanjem življenju državljanov ostalih evropskih držav, pogovore z njimi in izmenjavo izkušenj, realizacije skupnih projektov na področjih skupnega interesa, kot so na primer lokalna integracija, okolje, gospodarski razvoj in kulturne razlike. Kako pomembno je povezovanje med občinami dokazuje tudi ustanovitev podpornega finančnega sistema Evropske unije, ki je bil za sodelovanje med pobratenimi občinami ustanovljen leta 1989, na iniciativo Evropskega Parlamenta in do leta 2008 je bilo sofinanciranih že več kot 3200 projektov. Evropska Komisija je za programsko obdobje 2007–2013 predlagala program Skupnosti, imenovan »Evropa za državljane« (Europe for Citizens' Programme),⁴ čigar cilj je spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva. Ta program podpira sodelovanje med državljani, občinami in organizacijami civilne družbe iz različnih držav in poudarja nadnacionalne izmenjave, zlasti med državljani in organizacijami iz sedanjih in prihodnjih držav članic.

Mednarodne izkušnje Občine Škofja Loka

Občina Škofja Loka ima z izvajanjem mednarodnih programov in pripravo projektov dolgoletne in bogate izkušnje. V zadnjih letih je še posebej poglobila tisto mednarodno sodelovanje, ki predstavlja dvosmerni prenos znanja, izkušenj, prakse in politik med pobratenimi in prijateljskimi občinami. S tem se omogočajo izmenjave na področju šolstva in gospodarstva, sodelovanja pri različnih razvojnih in raziskovalnih projektih, evropske kulturne izmenjave po načelu evropskega integracijskega gibanja »od spodaj navzgor« in vključevanje v mednarodno strokovno javnost. Veliko teh projektov se je prijavilo na razpise evropskih programov in tako pridobilo dodatna sredstva za kakovostno uresničitev. Številne izmenjave so bila prijavljene kot projekti v sklopu programa »Evropa za državljane« (t. i. aktivnost Town twinning in aktivnost Tematsko mreženje partnerskih mest). Samo v letu 2008 je Občina Škofja Loka kot partner sodelovala v enem projektu⁵ v okviru programa »Mladi v akciji«, v programu »Evropa za državljane« pa kar v treh.⁶

Ustvarjanje mrež med pobratenimi kraji razširja možnosti za delovanje in spodbuja kvalitetne odnose med posameznimi kraji. Ta funkcionalni pristop je enak kot pristop k izgradnji EU, le na drugačni ravni

3 http://ec.europa.eu/towntwinning/links/links_fr.html (3. januar 2009).

4 Sklep št. 1904/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o uvedbi programa Evropa za državljane za spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva za obdobje 2007–2013, str. 32–40.

5 Projekt: »Dnevnik mladega Evropejca« v Maasmechelu (Občina Maasmechelen je bila prijaviteljica projekta, ki je potekal od 27. oktobra do 2. novembra 2008. Partnerji so bile občine Škofja Loka, Fallafols (Španija), Čestolcva (Poljska) in Tshwane (Južna Afrika).

6 Prvi projekt: »Europe2gether« v Bologni (Provinca Bologna je bila prijaviteljica projekta, ki je potekal od 8. do 10. oktobra 2008. Partnerji so bila mesta (19) iz omenjene province, vključno z njihovimi pobratenimi mesti (24).

Drugi projekt: »Izmenjava izkušenj in dobrih praks med prebivalci manjših evropskih naselij« v Neuville-la-Roche v Franciji. (Naselje Neuville-la-Roche je bilo prijaviteljica projekta, ki je potekal

Ne smemo pozabiti na sodelovanje med nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami ter promocije in spodbujanje sodelovanja med temi občinami, s ciljem narediti tako domačo kot mednarodno javno upravo čim bolj enostavno, učinkovito in prijazno do uporabnikov. Prav tako moramo biti pozorni na aktivno vključevanje v delovne skupine Združenja občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Evropske komisije.

Pravna podlaga za delovanje Občine Škofja Loka v mednarodnih odnosih je Zakon o lokalni samoupravi, ki lokalnim skupnostim omogoča sodelovanje z lokalnimi skupnostmi v drugih državah in mednarodnimi organizacijami lokalnih skupnosti. Poleg občinskih aktov, ki urejajo mednarodno sodelovanje občine, je pomembna podlaga tudi Evropska listina o lokalni samoupravi, ki jo je Slovenija podpisala leta 1994, v veljavo pa je stopila leta 1997. V 10. členu opredeljuje pravico lokalnih skupnosti, da v zakonsko določenih okvirih sodelujejo s sorodnimi oblastmi v drugih državah. Evropska okvirna konvencija o čezmejnem sodelovanju teritorialnih skupnosti ali oblasti, ki jo je Slovenija podpisala leta 1998, ratificirala pa leta 2003, države podpisnice zavezuje k omogočanju in spodbujanju obmejnega sodelovanja med teritorialnimi skupnostmi ali oblastmi, drugi protokol k tej konvenciji pa tudi k spodbujanju medteritorialnega sodelovanja.

Občina Škofja Loka razvija in pogloblja svoje mednarodne odnose in sodelovanje s tujimi občinami na treh ravneh, ki se medsebojno tesno prepletajo in dopolnjujejo:

- na ravni političnega sodelovanja tako v bilateralnih kot multilateralnih okvirih (voljeni predstavniki Občine Škofja Loka),
- na ravni strokovnega sodelovanja občinske uprave, samostojno in ob sodelovanju članov pristojnih delovnih teles Občinskega sveta Občine Škofja Loka,⁷
- na ravni podpore pobudam subjektov z različnih področij.

Vzporedno s sodelovanjem in izmenjavami s pobratenimi in prijateljskimi občinami moramo omeniti nekatere glavne aktivnosti, ki so potekale v Škofji Loki v predpristopnem obdobju vključevanja Slovenije v Evropsko unijo in ob njenem vstopu.

• 4. aprila 2001 je bilo v Škofji Loki organizirano odprtje prvega Evropskega koticčka na Gorenjskem in tretjega od sedmih v Sloveniji. Evropski koticček, ki je bil financiran s strani Evropske komisije, je predstavljal informacijsko točko s publikacijami o Evropski uniji in vključevanju Slovenije v EU.

• Na pobudo Občine Škofja Loka je bilo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo – 1. maja 2004 – v Škofji Loki organizirano niz prireditev in spremljajočih aktivnosti. Mednje sodi-

od 13. do 17. novembra 2008 Partnerji so bili Stara Loka, naselje Urros (Portugalska) in naselje Magureani (Romunija).

Tretji projekt Kulturna izmenjava občanov med pobratenima občinama Škofja Loka in Maasmechelen leta 2008, v okviru programa »Town twinning« sta omenjeni občini do junija 2008 prijavili že šest projektov.

7 V skladu s Statutom Občine Škofja Loka je Občinski svet pristojen za ustanovitev odborov in komisij, med drugim tudi za Komisijo za mednarodno sodelovanje in partnerstva. Omenjena Komisija ima v Škofji Loki sedem članov in obravnava predloge s področja mednarodnih odnosov, v sodelovanju z občinskim svetom, županom in občinsko upravo pripravlja program aktivnosti za povezovanja z občinami izven države Slovenije, s poudarkom na sodelovanju z zamejskimi občinami.

jo delavnice in predavanje, ki sta jih pripravili tedanja direktorica Razvojne agencije Sora Irena Mrljak in mag. Andreja Ravnihar Megušar. Posebna slovesnost je bila organizirana v Kristalni dvorani, kulturni program, so oblikovali Mestni pihalni orkester ter Vera in Miloš Mlejnik, slavnostni govornik je bil tedanji predsednik Državnega sveta Janez Sušnik.

• Na pobudo občine so vsako leto ob dnevu Evrope (9. maj) tudi v Skofji Loki organizirani sklopi prireditev, ki smo jih poimenovali kar Teden Evrope. V njegovem okviru so tako že od leta 2003 organizirana številna predavanja, delavnice, posveti, odprtja razstav, izdaje publikacij in koncerti. Še poseben pomen so imele prireditve v letu 2008, saj so potekale ravno v času predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije. Organizirana sta bila dva kulturna dogodka in okrogla miza, na kateri je z uglednimi gospodarstveniki⁸ tekla beseda o gospodarskem razvoju Slovenije v okviru Evropske unije.

• Novembra 2007 je bila na pobudo Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva in v sodelovanju z občinsko upravo Občine Škofja Loka organizirana okrogla miza na temo »Kaj Škofja Loka ponuja evropskemu prostoru?«. Razprava je bila namenjena osvetlitvi nadaljnjega mednarodnega sodelovanja Občine Škofja Loka z evropskimi institucijami, pobratenimi in prijateljskimi občinami. Program je bil tematsko razdeljen na štiri področja (izobraževanje, gospodarstvo, kultura, turizem) in je hkrati predstavljal dobro iztočnico za nadaljnje delo s partnerskimi mesti.

• Sredi decembra 2008 je Občina Škofja Loka v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije pripravila delovni posvet z naslovom »Uspešno čezmejno sodelovanje s pomočjo EU sredstev«. V program je bila vključena tudi predstavitev evropskega programa Program za državljane 2007–2013, ki ga je predstavila A. Tiziana de Nittis iz Službe za mednarodne odnose province Bologna. Omenjena provinca ima 60 občin, med njimi je tudi pobratena občina Medicina. De Nittisova je bila koordinatorka projekta Europe2gether v Bologni, v katerem je kot partnerica sodelovala tudi občina Škofja Loka. Na podlagi tega sodelovanja je bil ta program tudi v Skofji Loki predstavljen vsem slovenskim občinam.

Občina Škofja Loka je pobratena z naslednjimi občinami:

- Italija Medicina – 1966
 Savodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo) – 1978
- Avstrija Sele na Koroškem (Zell) – 1972
- Srbija Smederevska Palanka – 1973
- Belgija Maasmechelen – 1999
- Nemčija Freising – 2004
- Češka Tabor – 2006.

Občina Škofja Loka sodeluje še z dvema prijateljskima občinama:

- Avstrija Zgornja Bela (Obervellach)
- Irska Carlow.

8 Na okrogli mizi so sodelovali nekateri nagrajenci Gospodarske zbornice Slovenije za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke na Skofjeloškem: Anton Papež, Branko Selak, Janez Deželak in Valentina Nastran.

Župani in člani uradnih občinskih delegacij partnerskih občin Občine Škofja Loka.
(*Gostišče Premetovc, 2004*)

POBRATENE OBČINE

Republika Italija

Italija je upravno sestavljena iz 20 dežel (le regione), izmed katerih ima 5 dežel⁹ poseben status. Po italijanski ustavi so dežele samostojne ustanove z lastnimi pristojnostmi in nalogami, v skladu z načeli, ki jih določa ustava.¹⁰ To pomeni, da občina ni odvisna od pokrajine in pokrajina ni odvisna od občine, pač pa ima vsaka določene upravne naloge, pristojnosti ter vodi samostojne stike z deželno upravo in ostalimi upravnimi enotami. Kot vmesna stopnja lokalne samouprave je po italijanski ustavi pokrajina (le provincia), locirana med občino in deželo; pokrajine imajo statutarno in finančno avtonomijo za usklajevanje javnih financ.

Medicina

Občina Medicina

Uradna stran občine Medicina:

<http://www.comune.medicina.bo.it/>

Sporazum podpisan v Medicini: 28. 5. 1966

Obnovljeni sporazum podpisan: 21. 6. 2008

- 9 Dežele s posebnim statusom: Sicilija (Sicilia), Sardinija (Sardegna), Aosta (Valle d'Aosta), Trentinsko in Zgornje Poadižje (Trentino-Alto Adige), Furlanija - Julijska krajina (Friuli-Venezia Giulia). Pristojnosti dežel s posebnim statusom niso določene v ustavi, ampak se določijo s posebnim statusom, ki ga država sprejme v obliki ustavnega zakona.
- 10 Budja, Kocbek, Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije, str. 67

Pobratena občina Medicina leži v deželi Emilia-Romagna v pokrajini Bologna. Pobratenje Občine Škofja Loka z občino Medicina sega v leto 1966, ko sta takratni predsednik Skupščine občine Škofja Loka Milan Osovnikar in župan Medicine Argento Marangoni podpisala sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med mestoma. Kot so zapisali, so namreč ugotavljali, »da je sodelovanje med občinama pomemben element vzajemnega razumevanja, ki krepi prijateljstvo in mir med narodi ter prijateljske stike.« Predsednik skupščine Milan Osovnikar v katalogu »25. obletnica pobratenja z občino Romilly-sur-Seine in 20. obletnica pobratenja z občino Škofja Loka«, ki ga je izdala občina Medicina maja 1986 opisuje prve začetke sodelovanja med občinama: »Spomladi leta 1962 je Škofjo Loko z avtobusom obiskala skupina iz Medicine, ki je obiskala Slovenijo. Na kopališču v Puštalu jo je sprejel predsednik Jože Nastran. Leta 1963 smo dobili vabilo, da se udeležimo praznika trgatve v Medicini. Tja smo odšli Franc Urekar, sekretar komiteja, Milan in Milica Osovnikar, zadnja v vlogi prevajalke. Udeležili smo se tudi praznovanja v sosednji občini Castel di San Pietro, kjer je predsednik Fernando Sabbioni izrazil željo po navezavi stikov z neko našo sosednjo občino. V letu 1963 so nam prijatelji iz Medicine vrnili obisk. Do takrat je bil župan v Medicini Roberto Pretti in še istega leta smo se dogovorili o izmenjavi študentov«. V nadaljevanju opisuje izmenjave v letu 1964, ko se je škofjeloška delegacija udeležila občinskega praznovanja ter obisk škofjeloške košarkarske ekipe in pevcev – Fantje iz Praprotna v letu 1965. Še isto leto je nogometno moštvo zastopalo škofjeloške barve na turnirju v Castel di San Pietro.

Tudi podpisnik listine Argento Marangoni v zborniku občine Medicine Brodo di Serpe¹¹ zelo natančno opiše okoliščine, ki so pripeljale do podpisa o pobratenju obeh mest. Kot župan je bil izvoljen leta 1965 in prve dni decembra je z italijanskega Državnega odbora za pobratena mesta prejel vabilo na delovno srečanje z ustreznim jugoslovanskim odborom. Srečanje je bilo v Zagrebu, od 2. do 5. januarja 1966, italijansko delegacijo so sestavljali predstavniki iz občin Bologna, Modena, Carpi in Medicina. Kot opisuje v svojem delu, so bile teme na seminarju, ki jih je predstavljala jugoslovanska stran, pretežno gospodarske narave z namenom iskanja stikov na zahod oziroma izhod iz izolacije. Jugoslovansko delegacijo so zastopali župani Beograda, Ljubljane, Zagreba, Zadra, predzadnji dan je prispel tudi župan iz Škofje Loke Milan Osovnikar, skupaj s soprogo. V času srečanja sta se z županom Milanom Osovnikarjem dogovorila in uradno formalizirala razmerje obeh občin. V članku opisuje: »Na povratku sem se za nekaj dni ustavil v Škofji Loki, kjer smo med njihovo svečano sejo uradno podpisali protokol in namero o uradnem podpisu Listine o pobratenju. V Medicino sem se vrnil 10. januarja 1966 s popolnoma drugačnim mnenjem glede pomena pobratenja in odločno namero o oživitvi tega projekta.« Slovesnost ob uradnem podpisu Listine o pobratenju je bila organizirana v Medicini, 22. maja 1966. S podpisom sta se v imenu obeh občin Milan Osovnikar in Argento Marangoni zavezala k medsebojnemu sodelovanju in spodbujanju izmenjave izkušenj z vseh ravni lokalnega življenja.

V 60. letih je bilo v Medicini čutiti številne konflikte, nešteto pregrad in ideloških nasprotij. Z ustanovitvijo Odbora za pobratenje, ki je bil odprt tudi za različna združenja, predstavnike zasebnih družb in tistih posameznikov, ki so bili pripravljeni delati in sode-

11 Marangoni, *Brodo di Serpe*, str. 59.

lovati pri projektih, so uspeli preprečiti nadaljnja razhajanja glede sodelovanja s tujimi občinami. Z Odborom so uskladili koledar praznikov, določili tretjo nedeljo v septembru za organizacijo tedenskega sejma in s tem rešili njihovo finančno delovanje. Vsako leto septembra razstavljajo kmetijske pridelke, organizirajo tržnico, na prvem mestu je njihova zelo znana čebula. Kasneje so na ta dan določili spominske dneve v spomin na cesarja Friderika Barbaroso in tako po njem imenovali srednjeveške dneve. Slednji naj bi na enem svojih pohodov zbolel in bil pozdravljen v kraju, ki so ga kasneje poimenovali Medicina. V spomin na ta dogodek zadnje desetletje, vsako leto v septembru, pripravljajo srednjeveški festival, ki v mesto privabi na tisoče obiskovalcev. Lahko se strinjamo z Argentom Marangonijem, ko zaključí, da je »pobratenje zelo pripomoglo k premagovanju sporov in podiranjju pregrad. Upam si trditi, da je bilo na mednarodni ravni koristno v enaki meri kot na lokalni. Hvala pobratenu!«¹²

Od sedemdesetih in osemdesetih let naprej so bile organizirane številne izmenjave osnovnošolskih otrok in poletne kolonije za otroke. Omeniti velja Malo Groharjevo kolonijo, ki je vsako leto privabljala številne učence in njihove mentorje med drugim tudi iz Medicine. Kakor omenja Milan Osovnikar v katalogu, naj bi bilo »priosotno tudi sodelovanje med združniki obeh občin, prav tako je občinski sindikat iz Škofje Loke sodeloval s sindikatom kmetijskih delavcev iz Bologne. Gospodarskega sodelovanja med gospodarstvi obeh občin ni bilo, razen izmenjave izkušenj pri melioracijah, kjer je pokazala poseben interes občina Smederevska Palanka«. Vzajemne izmenjave so bile na športnem področju, med posameznimi športnimi društvi, predvsem pri košarki. Zdravko Krvina, tedanji predsednik Skupščine občine Škofja Loka, v pogovoru¹³ omenja številne seminarje, ki so bili organizirani na temo zdravstvenega sistema, davčne in socialne politike. Prav tako so bila organizirana srečanja med gasilskimi društvi, nogometnimi klubi in pihalnimi orkestri.

Kot je bilo že omenjeno, Občina Medicina kot srednjeveško mesto vsako leto organizira festival »Il Barbarossa«, ki je zelo podoben naši srednjeveški prireditvi Venerina pot. Ime Barbarossa je zaščitni znak prireditve, ki ga v Medicini organizira tamkajšnje društvo Pro Loco di Medicina. V znamenju srednjeveškega dogajanja ulice Medicine ponovno zaživijo življenje izpred nekaj stoletij, saj svoje spretnosti predstavijo lončarji, izdelovalci papirja, denarja, perice, tkalke ter ostali predstavniki starodavnih obrti. Predstavijo se tudi plesalci srednjeveških plesov iz plesne šole Medicina. Veliko zanimanja pa so leta 2001 s svojimi nastopi vzbudili škofjeloški plesalci plesne skupine Pavana ter glasbene skupine Camerata Carniola. Skoraj vsako leto so se na italijanski prireditvi predstavile škofjeloške skupine, na naši Venerini poti pa plesalci iz pobratene občine.

Friderik I. Barbarossa in njegova sinova kralj Henry IV. in vojvoda Frederik V. Srednjeveška iluminacija iz Kronike gvelfi in gibellini. (Weingarten Abbey, 1179–1191)

12 Marangoni, *Brodo di Serpe*, str. 60.

13 Ustni vir. Zdravko Krvina, 16 februar 2009.

Županja Občine Medicina Nara Rebecchi in tedanji podžupan Občine Škofja Loka Borut Bajželj ter predstavnika plesne skupine Pavana. (*Občina Medicina, 2001*)

Poleg jesenskega festivala veliko ljudi obiše mesto tudi v oktobru, ko se odvijajo slovesnosti, namenjene predstavitvi njihovih pobratenih občin. Občina Medicina je leta 2001 povabila k sodelovanju predstavnike Občine Škofja Loka, da bi se predstavili na prireditvi »Festa del Gemellaggio«. Zastavo škofjeloške občine so zastopali predstavniki tamburaške skupine Bisernica¹⁴ iz Reteč pri Škofji Loki, v spremstvu občinske delegacije in predstavnice Zavoda za pospeševanje turizma Blegoš. Tamburaši Bisernice so odprli festival s svojim koncertom 27. oktobra 2001 in navdušili poslušalce v dvorani Sala Auditorium v Medicini. Vodja skupine Janez Kermelj je doživetu opisal večerni dogodek: *»Koncert smo začeli z nekaterimi narodnimi pesmimi ter nadaljevali s koncertnimi skladbami, pisanimi za tamburaške orkestre in večno zelenimi melodijami. Ko pa sta prišli na repertoar Santa Lucia in Nabucco se nam je občinstvo pridružilo s petjem in vzdušje v dvorani je bilo nepozabno. Navdušenje je pokazala tudi županja mesta, ki nam je izročila priznanje in nas povabila k ponovnemu obisku. Naslednji dan smo bili še v Domu oskrbovancev in tudi tam navdušili vse prisotne.«*

Ob 47. prazniku partnerstva s pobratenimi občinami (Romilly, Pescia, Škofja Loka), 500. obletnici organiziranega srednjeveškega sejma in 17. spominskih dnevih, posvečenih spominu na cesarja Friderika Barbarosso (1152–1190),¹⁵ sta se leta 2007 na vabilo županje Nare Rebecchi odzvala predsednica Komisije za mednarodno sodelovanje in pobratenje Lidija Goljat in član te komisije Anton Bogataj. Takrat sta se z občinskimi predstavniki občine Medicina pogovarjala o nadaljnjem sodelovanju.

V okviru občinskega praznovanja (2008) sta Škofjo Loko ponovno obiskala podpisnik

14 Leta 2002 so praznovali 80-letnico neprekinjenega tamburiranja v Retečah

15 Leta 1152 je prestol Svetega rimskega cesarstva zasedel cesar nemške narodnosti Friderik I. Hohestaufen, bolj znan kot Barbarossa ali Rdecebradec.

Listine o pobratenu Argento Marangoni in sedanja županja Nara Rebecchi. Ob 40-letnici podpisa Listine sta škofjeloški župan Igor Draksler in županja Nara Rebecchi 21. junija 2008 v Skofji Loki podpisala Listino o nadaljnjem sodelovanju. Ob podpisu je županja v svojem nagovoru poudarila: »*Seganje v zgodovinske korenine, želje po medsebojnem sodelovanju med dvema narodoma in medsebojnem spoznavanju na vseh področjih javnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja priča o prisotnosti skupaj cenjenih vrednot sklenjenega prijateljstva. Izraža tudi hvaležnost za srečanja, ki so vplivala na najgloblje vezi naše skupnosti: tradicijo, prijateljstvo, med temi tudi na mlade ter umetnost. Na koncu pa posebno mesto zavzema kultura, ki ji v Skofji Loki pripisujete posebno mesto pri povezovanju in komunikaciji med srednjeveškima mestoma.*«

Prav zaradi pobratena med občinama je bila Občina Škofja Loka oktobra istega leta povabljen k sodelovanju pri evropskem projektu Europe2gether, na katerega se je prijavila provinca Bologna. Projekt je finančno podprla Evropska komisija v sklopu programa Evropa za državljane 2007–2013. Ena od dejavnosti projekta je bilo srečanje vseh pobratenih občin province Bologna in mednarodna konferenca na temo evropskega državljanstva, identitete in možnosti različnega povezovanja med pobratenimi občinami v Evropi. Uvodne besede je podala predsednica Province Beatrice Draghetti, nosilne teme srečanja so pripravili docenti in profesorji bolonjske Univerze, intervante pa župani partnerskih mest. Občinsko delegacijo so sestavljali Borut Bajželj in Anton Bogataj kot člana Komisije za mednarodno sodelovanje in pobratene in mag. Andreja Ravnihar Megušar, ki je poleg sodelovanja med srednjeveškima občinama Škofja Loka in Medicina predstavila referat z naslovom »Prihodnost evropske integracije in demokracije«.

Argento Marangoni je v svojem nagovoru ob podpisu Listine o nadaljnjem sodelovanju v Skofji Loki poudaril: »*Cilji enotne Evrope se kljub številnim preprekam in težavam vendarle uresničujejo. Zahvaljujem se vsem, ki so prispevali k uspehu tega programa. Vsa pobratena so dodala opeko k izgradnji te evropske stavbe. Po mojem mnenju bi bilo treba to izkušnjo razširiti še na druge države, tudi na mediteransko območje.*«

Ob 40-letnici pobratena med srednjeveškima mestoma je bila na pobudo Občine Škofja Loka organizirana razstava umetniških del profesorja Luige Samoggia in škofjeloškega fotografa Tomaža Lundera. Odprtje razstave je organizirala Občina Skofja Loka, in sicer 3. decembra 2008, v Mali razstavni galeriji Občine Škofja Loka. Profesor Luigi Samoggia, ki je hkrati tudi predsednik Odbora za pobratene v Medicini, se je leta 1969 prvič udeležil Male Groharjeve slikarske kolonije v Škofji Loki in tako v mednarodnem kulturnem vzdušju preživel obdobje intenzivnega likovnega ustvarjanja z znanimi umetniki. V sedemdesetih letih je na razstavi na Loškem gradu predstavil svoja dela še z drugimi

Odprtje razstave *Most med srednjeveškimi mesti*, razstavljalca Tomaž Lunder in Luigi Samoggia. (Mala razstavna galerija Občine Škofja Loka, 3. december 2008)

umetniki iz Medicine. Zelo zgovorne so besede, ki jih je ob odprtju razstave zapisala županja Nara Rebecchi v katalogu Most med srednjeveškimi mesti: »*Hitre poteze s svinčnikom, ki jih je potegnil takrat mali Luigi izžarevajo tiste prve občutke ob pogledu na nov in očarljiv prostor, kraj in kulturo. Gre za iste občutke, ki sem jih sama čutila ob prvem pogledu na vaše lepo mesto in prelesto pokrajino.*«

Sredi decembra 2008¹⁶ je Občina Škofja Loka, v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije, pripravila delovni posvet z naslovom Uspešno čezmejno sodelovanje s pomočjo EU sredstev. V program je bila vključena tudi predstavitev evropskega programa Program za državljane 2007–2013, ki ga je predstavila A. Tiziana de Nittis iz Službe za mednarodne odnose province Bologna. Omenjena provinca ima 60 občin, med njimi je tudi pobratena občina Medicina.

Sovodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo)

Občina Sovodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo)

uradna stran občine Sovodnje ob Soči/Savogna da'Isonzo:

<http://www.savognadisonzo.com/>

Sporazum podpisan v Škofji Loki: 18. 3. 1978

Sporazum podpisan v Sovodnjah: 18. 6. 1978

Pobratena občina Sovodnje ob Soči leži v deželi Furlanija - Julijska krajina,¹⁷ v deželi s posebnim statusom, ki se deli na štiri pokrajine Gorica (25 občin), Pordenone (51 občin), Trst (6 občin) in Videm (137 občin).

Od leta 1978 je Škofja Loka pobratena z občino Sovodnje ob Soči v pokrajini Gorica. Pobuda je prišla od borčevskih organizacij, zlasti A. N. P. I. (Associazione Nazionale Partigiani d'Italia - Vsedržavno združenje partizanov Italije), saj so med narodnoosvobodilnim bojem številni italijanski partizani delovali v vaseh Škofjeloškega hribovja. Vsako leto poteka spominska slovesnost na Lenartu nad Lušo in v Rovtu ob obeležju padlih italijanskih partizanov iz garibaldinske divizije.¹⁸

16 Opisani dogodek je že naveden v poglavju Mednarodne izkušnje Občine Škofja Loka.

17 Od leta 1516 dalje je bila vsa vzhodna Furlanija v avstrijskih rokah. Današnji pokrajini Videm in Pordenone sta bili Italiji priključeni leta 1866. Za vzhodni del Furlanije sta se Avstrija in Italija borili še v 1. svetovni vojni, medtem ko so Furlani zahtevali samostojnost. Kljub temu, da je večina preivalstva govorila nemško, slovensko ali furlansko, je bila dežela po vojni dodeljena Italiji. Ker so bile manjšine pod fašizmom podvržene italijanizaciji, se je veliko Nemcev, Slovencev in Furlanov odselilo. 2. svetovna vojna, ki je sicer hudo prizadela deželo, ni razrešila problemov. Furlanija je ponovno zahtevala neodvisnost, a je Italijanska Republika dovolila samo združitve z Julijsko krajino, v deželo s posebnim statutom. Dežela je bila ustanovljena leta 1947 z združitvijo Furlanije (it. *Friuli*) in Julijske Benečije (it. *Venezia Giulia*), ki je bila pozneje v slovenščini preimenovana v Julijsko krajino, saj z Benečijo (it. *Veneto*) nima povezave.

18 Podpredsednik Območnega združenja borcev in udeležencev NOB Škofja Loka Marko Vraničar opisuje v Utripu (avgust 2006, str. 17): »V sredini marca 1945, ko je predvsem na Gorenjskem in Primorskem divjala zadnja nemška ofenziva pred dokončnim zlomom nacizma, so gozdovce okrog Blegošja branili borci škofjeloškega odreda, skupaj s pripadniki garibaldinske brigade Gramsci katere jedro so predstavljali predvsem fantje in moške iz Lucnika in drugih primestnih naselij okoli Gorice. Enoti sta morali preprečevati vdor nemških sil s škofjeloškega področja na Cerkljansko. →

Listino o pobratenju sta 18. marca 1978 v Škofji Loki podpisala tedanji predsednik Skupščine občine Škofja Loka Tone Polajnar in tedanji župan občine Sovodnje ob Soči Jožef Češčut. Štiri mesece kasneje je bil slavnostni podpis listine o pobratenju tudi v Sovodnjah, ki sta ga podpisala župan Jožef Češčut in škofjeloški predsednik skupščine mag. Viktor Žakelj.

Podpis Listine o pobratenju med občinama Škofja Loka in Sovodnje ob Soči, predsednik Skupščine Občine Škofja Loka Tone Polajnar in župan občine Sovodnje ob Soči Jožef Češčut. (Škofja Loka, 18. marec 1978)

Skupna dediščina je v tej listini zapisana kot spodbuda k iskanju in uresničevanju novih ciljev, ki naj širijo in bogatijo stike na vseh področjih. Pomen pobratenja potrjuje tudi odpiranje poti za širitev gospodarskih in kulturnih tokov med obema državama. »S pobratenjem se občini zavezujeva nenehno razvijati medsebojno spoznavanje in vse oblike prijateljskega sodelovanja med svojimi občani ...«¹⁹ »S tem pobratenjem je škofjeloška občina utrdila most med zamejskimi Slovenci in matično domovino, saj je bila, poleg italijanske Medicine pri 'Bologni in Smederevske Palanke v Srbiji, pobratena tudi s koroško občino Sele. Na sobotnem srečanju, ki je potekalo pod geslom 'Bratje podajmo si roke', so posebej poudarili utrjevanje prijateljskih odnosov med sosednjo Italijo in Jugoslavijo po osimskih sporazumih, ki zagotavljajo tudi Slovencem v Italiji svobodnejši narodnostni, kulturni in gospodarski razvoj.«²⁰

Med najbolj aktivne pobudnike za sodelovanje s pobrateno občino lahko štejemo nekdanjega župana Občine Sovodnje ob Soči Vita Primožiča. Stiki so bili vselej vzdrževani na obojestransko enakopravni in kakovostni ravni. Območna Zveza borcev Škofja Loka je bila vedno prisotna z ustreznimi delegacijami. Pomembnejših srečanj so se praviloma udeleževali tudi predsedniki skupščin in izvršnih svetov iz italijanske občine. Po tridesetih letih je pobratenje še vedno živa vez med obema občinama, pri čemer poleg osebnih

V krutih bojih je padlo veliko Italijanov in slovenskih partizanov. V njihov spomin je Zveza borcev leta 1972 postavila spomenik nad vasico Rovt. Ze več kot 25 let je ta spomenik središče vsakoletnega obiska številne skupine nekdanjih borcev brigade Gramsci in njihovih svojcev, ki jih organizirano pripelje odbor A. N. P. I. iz Ločnika. vsako leto pa se jim pridruži več somišljenikov iz sosednjih krajev, od Čedad do Trsta. V začetku osebno srečevanje svojcev s spomnikom na padle sorodnike v loskih hribih je postopoma preraslo v vedno bolj priznano uradno in javno manifestacijo italijanskih oblasti«.

19 Listina o pobratenju med občinama Škofja Loka in Sovodnje ob Soči, podpisana 18. marca 1978 v Škofji Loki

20 Gorenjski glas, 21. 3. 1978, str. 2.

stikov posameznih občanov odigrajo vidno vlogo organizirani dejavniki obeh skupnosti. Na tem mestu velja omeniti vzajemne izmenjave na kulturnem področju, predvsem med posameznimi pevskimi zbori, kot sta npr. škofjeloški oktet Jelovica in kvartet Spev. Treba je izpostaviti delovanje Območnega združenja Rdečega križa Slovenije (RKS) v Škofji Loki ter Olge Bandelj in Marjete Žagar, ki že več kot 30 let skrbita za nepretrgane stike z društvom prostovoljnih krvodajalcev iz občine Sovodnje ob Soči. Na pobudo škofjeloške občine so bili prvi dogovori o sodelovanju podpisani že leta 1977. Vsako prvo nedeljo v septembru se praznovanju krvodajalcev v Sovodnjah pridruži škofjeloško območno združenje, tako, kot se organiziranemu srečanju krvodajalcev v Škofji Loki pridruži krvodajalsko društvo iz Sovodenj. V program medsebojnih srečanj in izmenjav se redno vključujejo tudi ogledi znamenitosti obeh občin, med drugim je bil pred kratkim organiziran obisk Zavoda RS za transfuzijsko medicino v Ljubljani. Občina Škofja Loka je 30. junija 2006 podelila Območnemu združenju Rdečega križa Škofja Loka srebrni grb za več kot 10-letno plemenito poslanstvo. Ob 20. obletnici pobratenja sta si občini leta 1998 izmenjali spominski plaketi.

Vsako leto Slovensko društvo Karnival iz občine Sovodnje organizira pustno povorko in povabi tudi svoje pobratene občine.

Ob podpisu zahvale škofjeloške občine za dobro dosedanje sodelovanje z občino Sovodnje ob Soči. (večnamenski prostor Osnovne šole Ivana Groharja, Škofja Loka, 15. marec 2008)

14. oktobra 2007 je v Kulturnem domu v Sovodnjah potekal že 10. mednarodni hitropotezni turnir v šahu za posameznike in ekipe »Kras 2007«. Organizator tekmovanja je bil Šahovski klub iz Nove Gorice, pokroviteljice pa občine Škofja Loka, Sovodnje ob Soči in Nova Gorica. Poleg italijanskih ekip so sodelovali tudi osnovnošolci iz Slovenije in Madžarske. Turnirja sta se udeležila dva učenca z mentorico iz Osnovne šole Škofja Loka - Mesto.

Žive vezi med tisočletnim mestom in slovensko občino v zamejstvu sta 18. marca 2008 ob 30. obletnici podpisa Listine o pobratenju s podpisom zahvale škofjeloške občine za dobro dosedanje sodelovanje obnovila župana Igor Draksler in Marko Petejan. V dvorani Osnovne šole Ivana Groharja so fotografi Foto kluba Anton Ažbe s fotografi fotografskega kluba Skupina 75 iz Sovodenj in okolice pripravili fotografsko razstavo, v kulturnem programu sta se predstavila pevska zbor Lubnik ter Skala iz Sovodenj.

Ob upravnih samostojnosti Občine Sovodnje ob Soči,²¹ 29. junija, sta v Sovodnjah župana obeh pobratenih občin podpisala Listino za uspešno prijateljsko sodelovanje.

21 Po letu 1866 so se Sovodnje ločile od občine Miren in postale samostojna občina in od takrat je poslovanje potekalo tudi v slovensčini. Leta 1927 je oblast občino ukinila in naselja pridružila Mirnu. Leta 1947 so zemlje najprej priključili občini Zagraj, leta 1951 pa je občina zopet zaživela samostojno. Ob sprejetju novega občinskega statuta (1992) je uprava vanj zapisala tudi temeljne določbe, ki zadevajo pravice slovenske narodne skupnosti.

V kulturnem programu sta se predstavila škofjeloški Pevski zbor Lubnik in mladinska vokalna skupina Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela. Istočasno je potekalo odprtje fotografske razstave člana Foto kluba Anton Ažbe Petra Pokorna. Poseben pečat ob obletnici sodelovanja med občina pa je pustila prijateljska nogometna tekma med športnim društvom Polet iz Svetega Duha in nogometno ekipo iz Sovodenj.

Republika Avstrija

Avstrija je zvezna država, razčlenjena na devet zveznih dežel,²² vsaka je razdeljena na občine, za izvajanje nalog državne uprave na lokalni ravni so organizirani upravni okraji. V Avstriji je 99 upravnih okrajev, ki predstavljajo dekoncentrirane upravne strukture zveznega in deželnega nivoja in 2359 občin.²³ Na Koroškem je 131 občin, med katere sodita tudi pobratena občina Sele na Koroškem (Zell) in prijateljska občina Zgornja Bela (Obervellach).

Sele na Koroškem (Zell)

Občina Sele na Koroškem (Zell)

uradna stran občine Sele na Koroškem/Zell:

<http://www.zell-sele.at/>

Sporazum podpisan v Selah na Koroškem: 20. 2. 1972

Predsednik Skupščine Občine Škofja Loka Zdravko Krvina in župan občine Sele Herman Velik²⁴ sta 20. februarja 1972 podpisala Listino pobratenja med občinama, v kateri je bilo navedeno, da *»pobratenje sklepamo z namenom, da bomo utrjevali prijateljstvo, sožitje in mir med narodi, brez vmešavanja v notranja vprašanja obeh držav«*. Zdravko Krvina,²⁵ podpisnik Listine pobratenja, v pogovoru pravi: *»Kot škofjeloški župan sva z županom Hermanom Velikom navezala prve stike že leta 1967. Leta 1965 je postal župan selske občine. Odkrito veseli vsakega obiska prijateljev Slovencev iz sosednje Koroške, zadovoljni ob iskrenosti gostoljublja na slovenskem Koroškem in v Selah, Škofjeločani upravičeno štejejo Sele in njene prebivalce za občino, s katero je bilo izredno prijetno sodelovati. Medsebojni obiski niso bili le formalnost ob jubilejih in obletnicah, bili so pogosti, spontani, prijateljski, še posebej pa se je za sodelovanje zavzemal Herman Velik. Bil je edini župan, ki je sklenil pobratenje s slovensko občino (Škofjo Loko) in tako dejansko demonstriral, kako naj v dejanjih izgledajo dobrososedski odnosi. Nanj ostaja nepozabni spomin na izredno iskrenega, poštenega Slovenca iz slovenske Koroške«*.

22 Gradiščanska, Koroška, Spodnja Avstrija, Zgornja Avstrija, Salzburg, Štajerska, Tirolska, Berška (Predarlška), Dunaj.

23 Grafenauer, Lokalna samouprava v Avstriji – občinska ureditev v deželi Koroški, str. 54.

24 Herman Velik – tedanji selski župan, solski ravnatelj v Kotu in podpredsednik SAK. Leta 1963 je postal drugi, leta 1969 prvi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze. Bil je član izvršnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, član odbora za Kulturni dom, več let podpredsednik in odbornik Združenja staršev na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu, vodja učiteljske sekcije pri Zvezi slovenskih izbražencev, zadnja leta tudi podpredsednik Slovenskega atletskega kluba. Umrli je 1. avgusta 1976.

25 Ustni vir: Zdravko Krvina, 16. februar 2009.

Občina Sele leži v gorski dolini Karavank pod vrhovi Košute (na višini 951 m). Glavna vas je Sele-Fara/Zell-Pharre, poleg nje so še druga naselja (npr. Sele-Zvrhnji Kot, Sele-Borovnica itd.). Sele so dvojezična občina,²⁶ v kateri skoraj celotno prebivalstvo še obvlada in govori slovensko. V občini z manj kot tisoč prebivalci delujejo Ljudska šola Sele-Fara in kar 14 društev, med njimi naj omenimo dve športni društvi, Pevsko društvo Sele, dve kulturni društvi – Katoliško prosvetno društvo Planina in Slovensko prosvetno društvo »Herman Velik« ter dve gasilski društvi. Bogato so se obnovili zborovska cerkvena in prosvetna pesem, glasbena in gledališka dejavnost. Ob spremljanju kulturnih dogodkov na Koroškem lahko potrdimo, da so prav ta kulturna društva, z mešanim pevskim zborom v Selah, skupaj ali posamično organizirala že številne športne in kulturno-družabne prireditve in tako odigrala pomembno vlogo pri ohranjanju slovenske tradicije in običajev ter uveljavljanju v svojem okolju. Jože Bogataj, pomočnik ravnatelja Gimnazije Škofja Loka v zborniku Gimnazija – 50 let pravi: »Potrebno je bilo ogromno voluntarizma, da je osnovno idejo o sodelovanju na skupni športni prireditvi preoblikoval v plodno izmenjavo, tako na kulturni kot družbenopolitični ravni. Še danes so nepozabni vtisi o nešteti nastopih gimnazijskega pevskega zbora (pred letom 1990; op. avt.), se posebej pa je mnogim udeležencem ostala v spominu proslava ob 40. obletnici selskih žrtev in izseljevanja koroških Slovencev.«²⁷

Sele na Koroškem (foto: Peter Pokorn)

26 Iz člena 7 Avstrijske državne pogodbe in Zakona o narodnostnih skupnostih izhaja, da občina Sele sodi med tiste šolske okoliše, v katerih je mogoča prijava k dvojezičnemu pouku.

27 Bogataj, *Gimnazija – 50 let*, str. 115.

Čezmejno sodelovanje je eden od pomembnih instrumentov za izgradnjo združene povezane Evrope, saj zmanjšuje negativne posledice obstoja mednarodnih mej; posledice, ki jih je možno občutiti na mnogih področjih življenja, posebej na regionalni in lokalni ravni. Zadnjih 50 let čezmejno sodelovanje dokazuje, da je osnovni instrument za preprečevanje konfliktov in zagotavljanje ekonomskega razvoja obrobni čezmejnih regij. Z vstopom Avstrije v Evropsko unijo leta 1995 in Slovenije leta 2004 je južnokoroški prostor dobil še poseben zagon za sodelovanje s slovenskimi občinami. Predsednik Enotne liste na Koroškem mag. Vladimir Smrtnik je v Borovljah na dobrodelnem koncertu z naslovom »Sosed pomaga sosedu«, ki je bil namenjen zbiranju pomoči za prizadete v septembrskih poplavah leta 2007 v Železnikih in Skofji Loki, navedel: »Evropo je treba živeti predvsem v lastni hiši in pred lastnim pragom.«

Občina Sele in obe ljudski šoli²⁸ – od leta 2005 le še Ljudska šola Sele-Fara – so se s Škofjo Loko povezovali in gojili stike predvsem na kulturnem in športnem področju. Na številnih tradicionalnih prireditvah, kot so pustovanje, miklavževanje, proslave ob materskem dnevu, smučanje, gledališke predstave, razstave, predavanja, ki so jih organizirala posamezna selska društva, so sodelovale tudi škojfeloške skupine, šole, med drugimi tudi škojfeloški oktet Jelovica.²⁹ Na športnem področju so sodelovali planinski društvi in nogometni moštvi obeh pobratenih občin. Škojfeloške tekmovalne ekipe so bile organizirane v okviru nogometnega kluba Ločan Škofja Loka, pod vodstvom Janeza Krajnika, na selski strani pa nogometne ekipe, pod vodstvom Florjana Dovjaka. Med umetniške opuse slikarja Iveta Šubica velja omeniti barvno fresko sv. Florijana na pročelju Gasilskega doma v Selah. Z odprtjem starovrških žičnic leta 1970³⁰ se je pričel razvoj alpske smučarske šole na Škojfeloškem, po vzoru kranjskogorske in tržiške šole. Smučišča na Starem vrhu, ki spadajo med najkakovostnejša v Sloveniji, in s snegom bogata Soriška planina so loškemu klubu nudili odlično osnovo za razvoj vrhunškega smučanja. Po podpisu Listine o pobratenuju se je začelo tudi intenzivno sodelovanje med smučarski klubi, na škojfeloški strani s mladimi iz Smučarskega kluba Alpetour. Pod pokroviteljstvom Zdravka Krvine, tedanjega predsednika Skupščine občine Škofja Loka in organizatorja Smučarske zveze Jugoslavije, je bilo od 3. do 5. februarja 1972 organizirano prvo pionirsko prvenstvo SFRJ.³¹

Z vstopom Avstrije v Evropsko unijo (1995) se je sodelovanje še bolj okrepilo, saj ga je finančno podpirala tudi Evropska unija, v sklopu njenega širjenja na vzhod. Še posebej je bil opazen razvoj čezmejnega sodelovanja, ki je predstavljalo pomembno sredstvo za povezovanje novih držav članic Evropske unije, hkrati pa je odigralo pomembno vlogo pri poglobitvi sodelovanja med mejnimi območji.

V okviru takšnega sodelovanja je Občina Škofja Loka leta 2001 sodelovala kot partner v dveh evropskih projektih. V okviru Evropskega programa čezmejno sodelovanje Phare Slovenija – Avstrija je bila na slovenski strani prijaviteljica Občina Tržič s projektom Koroška – Slovenija »Prostor umetnosti«. Na avstrijski strani je občina Sele na Koroškem,

28 Ekspozitivni razred Sele-Kot je zaprt od šolskega leta 2005/06

29 *Gorenjski glas*, oktober 1971, str. 10.

30 *100 let sporta v občini Škofja Loka*, str. 134

31 Ustni vir. Zdravko Krvina, 16. februar 2009.

Ive Šubic: Freska sv. Florijana na steni Gasilskega doma v Selah na Koroškem, 1987. (foto: Peter Pokorn)

v okviru evropskega programa Interreg IIIA, prijavila projekt »Umetniška vas Sele«. Vsebina projekta je bilo mednarodno srečanje umetnikov (predvsem kiparjev z obeh držav) na območju Tržiča in v Selah. Vodilna tema tržiškega simpozija je bil svet kamnin, mineralov, fosilov, saj je le ta specifičen za tržiški prostor. Dosedanje sodelovanje vseh treh občin je temeljilo na izmenjavi kulturnih skupin. Namen tega projekta pa je bilo uvajanje novih oblik sodelovanja – takšno sodelovanje, ki bi vključilo nove ciljne skupine, umetnike in bi v prostoru pustilo sledi, umetniške kreacije in posledično novo lokalno turistično ponudbo. Tako je bilo organizirano mednarodno srečanje slovenskih in avstrijskih kiparjev, v smislu »forma viva«, v Tržiču in okolici. V projektu je sodeloval škofjeloški kipar Metod Frlic. Z uresničitvijo projekta naj bi na različne »zapostavljene« lokacije vnesli med lokalno prebivalstvo inovativne spodbude tudi na drugih področjih življenja in prek umetnosti, kot oblike kreativnosti, spodbudili lokalni razvoj. V Selah so umetniki sodelovali v projektu »Umetniška

vas Sele«, ki je potekal poleti 2001 in predstavljal nadgradnjo programa za razvoj turizma.

V okviru omenjenega projekta sta se 23. junija 2001 na kulturnem večeru v selskem farnem domu predstavila domači MePZ Sele, pod vodstvom mag. Romana Verdela, in plesna srednjeveška skupina Pavana iz Škofje Loke, pod vodstvom Vanje Krmelj. Plesna skupina je bila ustanovljena leta 1999, sestavljali so jo mladi plesalci, ki so v plesu združevali plesno kulturno dediščino iz obdobja gotike in renesanse v Evropi.

28. junija istega leta se je MePZ Sele, skupaj s škofjeloškim Pevskim zborom Lubnik in Komornim pevskim zborom Loka, predstavil v Crngrobu. Pevsko društvo Sele je odigralo pomembno vlogo pri organiziranem petju in ohranjanju slovenske pesmi na Koroškem. Formalno je bilo ustanovljeno leta 1953, ob svoji 50. obletnici delovanja so se skupaj s člani Slovenske filharmonije predstavili septembra 2003 v Stari Loki. Stebra njihovega delovanja sta slovenska narodna in cerkvena pesem, ker pa poleg prosvetnih pesmi pojejo še cerkvene pesmi, opravljajo tudi funkcijo cerkvenega zbora. Z udeležbo na številnih tekmovanjih je opazno kakovostno delo zborovodje mag. Romana Verdela, ki je tudi ravnatelj Slovenske glasbene šole na Koroškem.

V okviru praznovanja materinskega dneva je 25. marca 2004 na Loškem odru gostovala mladinska igralska skupina, ki deluje v Katoliškem prosvetnem društvu Planina. 29.

aprila 2004 so v občini Sele, ki je bila takrat že 32 let pobratena s Škofjo Loko, organizirali posebno slovesnost ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Pobudnika sta bila župana Igor Draksler in Engelbert Wassner, na prireditvi so se spominjali tudi 61. obletnice obglavljenja trinajstih nedolžnih žrtev iz Sel in okolice v obdobju vladavine nacistov. Veliko domačinov je bilo obsojenih na večletne kazni v zaporih, saj je bilo v ozadju načrtno etnično čiščenje na Koroškem. V svojem nagovoru župan Engelbert Wassner zaključuje, »da so vsi ti od Hitlerjevega režima na smrt obsojeni domačini vredni našega spoštljivega spomina in naših solz tudi danes in jutri!«. Nanti Olip, učitelj verouka v Selah in koordinator za sodelovanje med občinama Sele in Škofjo Loko, je dodal: »S pristopom Slovenije k Evropski uniji se ta dogodek lahko postavi v novo zgodovinsko luč – nova zgodovinska narodna in kulturna pripadnost Slovencev pod skupno Evropsko streho, brez meja.« V kulturnem programu so sodelovali člani Pevskega zbora Lubnik in Mešani pevski zbor Sele.

Na pobudo Krščanske kulturne zveze v Celovcu so se aprila 2007 v Selah srečali predstavnik Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva, tajnik KUD iz Svetega Duha ter odbornica Katoliškega prosvetnega društva Planina. Dogovarjali so se o pripravi razstave koroških narodnih noš (ziljska, podjunska in roška narodna noša) leta 2008 v Škofji Loki. Zaradi zasedenosti škofjeloških galerij so projekt preložili na prihodnja leta.

Junija istega leta se je prav tako član Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva občine Škofja Loka Anton Peršin udeležil kulturne prireditve »Koncert pod lipo«. Sodelovala so domača selska društva, moški oktet in tamburaši iz Železne Kaple. Župan Engelbert Wassner se je junija 2007 udeležil Slavnostne akademije ob občinskem prazniku v Škofji Loki. Številni mladi iz Sel so se prav tako udeležili koncerta Jana Plestenjaka, ki je bil organiziran v okviru škofjeloškega občinskega praznovanja.

Enotna lista (edina samostojna stranka koroških Slovencev) je oktobra 2007 v Borovljah organizirala dobrodelni koncert za žrtve poplav v Železnikih in Škofji Loki. Predsednik Enotne liste mag. Vladimir Smrtnik, ki je hkrati tudi občinski odbornik občine Bistrica nad Pliberkom, je novembra istega leta predal županoma prizadetih mest dobrodelni ček.

Oktobra 2008 se je vabilu Zveze koroških partizanov (ob 65-letnici obglavljenja trinajstih nedolžnih žrtev iz Sel in okolice v obdobju vladavine nacistov) odzval Zdravko Krvina, ki je v imenu Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije nagovoril vse prisotne.

Decembra 2008 so se na koordinativnem sestanku v Selah srečali župan Engelbert Wassner, predstavniki društev in šole v Selah z Antonom Peršinom, članom Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva Občine Škofja Loka, in pregledali nadaljnje možnosti za sodelovanje med občinama. Med drugim so se porajale ideje o vzajemnem sodelovanju med športnimi društvi, sodelovanju selskega godalnega kvarteta pri praznovanju ob 200-letnici smrti klasicista Josepha Haydna ter predstavitvi občine Sele s svojimi društvi v časopisih Občine Škofje Loke.

Na pobudo občinske uprave Občine Škofja Loka so v Škofji Loki ob dnevu Evrope maja 2009 pripravili koncert mladi glasbeniki iz Slovenske glasbene šole na Koroškem, pod mentorstvom ravnatelja mag. Romana Verdela.

VIRI:

Gorenjski glas, Kranj, 21. 3. 1978, str. 2.

Gorenjski glas, Kranj, 8. 10. 1971, str. 10.

Utrip, Škofja Loka, avgust 2006, str. 17.

<http://eur-lex.europa.eu>, Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Dialog civilnih družb med EU in državami kandidatkami, Bruselj, 29. 6. 2005.

http://ec.europa.eu/towntwinning/links/links_fr.html

Uradni list L 378, 27/12/2006 str. 32-40.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32006D1904:SL:HTML>

Ustni vir: Zdravko Krvina, 16. februar 2009.

LITERATURA:

Bogataj, Jože: Če obleka naredi človeka, kaj (kdo) pa potem šolo?. *Gimnazija Škofja Loka – 50 let*, Škofja Loka : Gimnazija, 2000, str. 115-116.

Budja, Aleš in Kocbek, Mihael: Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije. *Lex Localis*. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2008, str. 1-30.

Grafenauer, Božo: Lokalna samouprava v Avstriji – občinska ureditev v deželi Koroški. *Lex localis*, letnik II, št. 1. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2004, str. 54.

Marangoni, Argento: Škofja Loka e gemellata con Medicina da 40 anni. *Brodo di Serpe*, št. 4. Medicina : Pro Loco, december 2006.

1. pionirsko prvenstvo SFRJ v smučanju: 3. - 5. februar 1972. Škofja Loka, februar 1972.

25 Anniversario di Gemellaggio con Romilly-sur-Seine. 20 Anniversario di Gemellaggio con Skofja Loka. Medicina: Maggio, 1986.

40-letnica pobratenja med občinama Škofja Loka in Medicina. *Most med srednjeveškima mestoma*. Škofja Loka : Občina, december 2008.

100 let športa v Občini Skofja Loka, 1906-2006. Škofja Loka : Športna zveza, 2006, str. 134.